

Reisverslag Roemenië – 11 tot en met 19 maart 2026

Dag 1 – 11 maart

Dag 1 staat uiteraard in het teken van vertrek. Het doel van de reis is Roemenië, de eerste dagen in en rondom de stad Oradea bij onze contactpersoon Tavy Pantis en de laatste dagen van de reis in en rondom de stad Petrosani bij onze contactpersoon Eugen Stoica. Maar je reist niet in één dag met de auto naar Roemenië. Die afstand is te groot voor één dag. Het doel van vandaag is dan ook Hongarije, Hotel Paprika; een vast punt in onze reizen naar Roemenië. Het hotel ligt net over de grens met Oostenrijk. De prijzen hier zijn voor onze begrippen goedkoop: een tweepersoonskamer incl. ontbijt voor € 75,- En in het naastgelegen restaurant kun je een hapje eten. Wat zeg ik? Hapje...dat mag gerust een 'hap' genoemd worden. Besparen op vlees doen ze hier niet aan.

Morgen rijden we verder, Hongarije door van west naar oost en om Budapest heen. We zijn benieuwd wat de benzineprijzen doen tijdens onze reis. In de media op dit moment een 'hot topic' gezien de stijgingen in de afgelopen week door de oorlog in het Midden-Oosten. Onderweg in Duitsland en Oostenrijk hebben we onder de twee euro betaald, respectievelijk € 1,95 en € 1,75. En dat is toch een stukje voordeliger dan de € 2,25 in Nederland.

Dag 2 – 12 maart

Van het westen in Hongarije naar het oosten is zo'n 420 kilometer. Een afstand waarvan je denkt dat je dat in zo'n vier uur kunt afleggen. Maar dat red je eenvoudigweg niet. Enerzijds omdat de M4 die we volgen als we Budapest eenmaal gepasseerd zijn ophoudt te bestaan en we dus nog een flink stuk 'binnendoor' moeten. En anderzijds omdat de M1, de snelweg vanaf de Oostenrijkse grens naar Budapest veel vrachtverkeer kent. Vergeet overigens de wegwerkzaamheden niet. Wellicht ken je het wel: de borden die het aantal kilometers aangeven bij dergelijke werkzaamheden, borden als 'nog 10 kilometer'. In Hongarije zijn die afzettingen wat langer: het begint met een bord 'nog 45 kilometer'. De rechterbaan staat overigens bij die werkzaamheden kilometerslang achter elkaar vol met vrachtwagens.

Al met al zijn we ergens tussen de vijf en vijfenhalf uur kwijt. Tel daarbij het tijdsverschil van één uur op als je de grens met Roemenië passeert en we komen op zes tot zesenhalf uur uit. En dat zonder de tussenstops voor koffie en lunch. Anders gezegd: als we vanuit Hotel Paprika om 9.30u vertrekken komen we om 16.30u plaatselijke tijd aan.

Onderweg hebben we schitterend weer, de zon schijnt volop en de temperatuur schommelt tussen de 18 en 19 graden. De lente is hier duidelijk aangebroken!

Aangekomen in Oradea worden we hartelijk ontvangen. En ja, ook deze keer komt er vrij kort na binnenkomst eten op tafel. Het hoort bij de manier van ontvangen van gasten in Roemenië.

We spreken af dat we na de maaltijd een aantal eerste bezoeken gaan afleggen, direct aan de slag dus.

Ons eerste bezoek gaat naar de familie H. in Nojorid. Een familie die we vorig jaar in ons sponsorprogramma hebben opgenomen en waarvoor we in december jl. een inzameling hebben gehouden om voor hen een renovatie van hun huis door te voeren. Deze renovatie betrof het bewoonbaar maken van een bestaand huisje. En we zien met eigen ogen dat dit nodig was. De beide kamers die gerealiseerd zijn worden gebruikt voor het slapen. Eén kamer voor de drie kinderen en één kamer voor de beide ouders. Overdag wordt door hen een andere ruimte gebruikt om te koken en te verblijven. We spreken met deze familie over hun situatie, de baan die de vader van het gezin heeft en het inkomen dat hij hiermee verdient. Het gaat om een bedrag van omgerekend € 550 per maand. Het lijkt (en is) niet veel maar als eenvoudige fabrieksarbeider zijn het de bedragen die hier normaal zijn. Het probleem is de kosten van levensonderhoud/levensmiddelen. In vergelijking met Nederland zijn de prijzen in de supermarkten zo'n 10% tot 15% lager, maar als we dit afzetten tegen het inkomen zal het duidelijk zijn dat het voor hen moeilijk is om de eindjes aan elkaar te knopen. Er blijft te vaak een stuk maand over aan het einde van het salaris. En met een winterperiode met temperaturen van -8 tot -10 heeft het gezin ook te maken met kosten voor stookhout. Gelukkig is het huis tijdens de renovatie voorzien van isolatie, maar toch... hulp is en blijft nodig voor dit gezin. Hun dankbaarheid voor de renovatie wordt overigens meerdere keren geuit en die dankbaarheid brengen we graag aan jullie over, bij deze!

Aansluitend rijden we door naar de familie F. in het plaatsje Les. Ongetwijfeld weten jullie nog dat we voor hen in 2023 de nodige middelen ingezameld hebben om een huisje te realiseren. Nodig omdat deze familie twee zwaar gehandicapte kinderen heeft. Elke keer als we deze familie ontmoeten zijn we blij verrast met de verandering van levensomstandigheden van dit gezin. Voor hen hebben we echt het verschil kunnen

maken. Het gezin hoeft niet meer ondersteund te worden vanuit ons maandelijks programma, ze redden zichzelf. We zien ook dat de omgeving van hun huisje verandert: er komen de nodige burens bij, nieuwe huizen worden gebouwd door anderen die hier in dit plaatsje komen wonen. Mensen vertrekken vanuit de stad Oradea hier naar toe omdat hier de grond viermaal goedkoper is. Wat ons opvalt is dat het huis, dat inmiddels ruim 2,5 jaar in gebruik is, er nog even netjes uitziet als kort nadat ze het in gebruik hebben genomen. Deze familie is een voorbeeld voor anderen wat betreft het doorbreken van vicieuze cirkels. En wat we horen is dat de vader van het gezin van de familie H., die we dus eerder deze avond bezochten, zich hieraan vasthoudt, de familie F. als voorbeeld voor zijn eigen gezin ziet.

Eenmaal terug bij Tavy Pantis bespreken we het programma voor de komende dagen. Ramona, onze tolk, sluit ook deze avond nog even kort aan. Samen met haar brengen we onder woorden dat de situatie voor velen lastig is. Want net als in Nederland hebben ook Roemenen in hun dagelijks leven te maken met stijging van kosten voor energie, voor levensonderhoud. Het contrast tussen rijk en arm wordt in Roemenië alleen maar groter en groter. En we hebben zomaar het vermoeden dat we dit in de komende bezoeken vaker te horen krijgen.

Dag 3 – 13 maart

Onze dag start om 8.30u met een goed ontbijt. Het voelt als uitslapen en laat ontbijten, maar veel eerder starten is eenvoudigweg niet mogelijk. Bezoeken afleggen bij families gaat gewoonweg niet vroeg in de ochtend. Het betekent dat we rond 9.30u wegrijden, richting het plaatsje Gepiu. Daar woont de familie T. Maar onderweg komen we nog langs de familie H. in Nojorid waar we een zak pootaardappelen en tuingereedschap achterlaten. We hebben immers gisteren gezien dat zij over een tuin beschikken waar deze aardappelen verbouwd kunnen worden.

In Gepiu wonen twee oude bejaarde mensen die ‘het leven moe zijn’. Dat is wat ze al vaker hebben aangegeven naar ons toe. Beiden wonen in een eenvoudig huisje. In de woonkamer staat een bank, een klein houten tafeltje, een aantal houten stoelen en de hout gestookte kachel. Naast hun huisje staat op hetzelfde terrein een ouder huis. Daar woont één van hun kinderen met zijn tweede vrouw. Ook hij komt even langs en neemt deel aan het gesprek. Via hem, via deze zoon horen we van een EU / overheidsregeling

voor aanschaf en aanleg van zonnepanelen. Hij heeft ze (nog) niet, maar later deze dag zien we elders wel de uitwerking van deze regeling. De oude man vertelt ons over de gezondheid van beiden. Zij wordt binnenkort opgenomen voor een periode van twee weken in het ziekenhuis, ze wordt daar verzorgd en krijgt een aantal noodzakelijke medicijnen toegediend middels een injectie. De kosten voor medicijnen voor beiden zijn rond de € 100,- per maand. Dat bedrag is een groot deel van het schaarse inkomen, het schaarse pensioentje van beiden. Wat wij zien door de jaren van bezoeken heen, is dat hij harder achteruit gaat dan zij. Het valt ons op dat hij magerder is in zijn gezicht, moeilijk opstaat en meer voetje voor voetje schuifelt dan echt goed loopt. Ons bezoek wordt gewaardeerd, dat wordt meerdere keren door hen geuit.

We rijden terug richting de stad Oradea en bezoeken vervolgens daar een bestaand initiatief van een andere organisatie. Deze richt zich in de stad op dak- en thuislozen en biedt hen rond het middaguur een warme maaltijd aan. Daarnaast is er voor hen de mogelijkheid om een douche te nemen. We zien hoe deze organisatie werkt, ze beschikken over een professionele keuken waar een gepensioneerd chef-kok nu als vrijwilliger actief is. We moeten proeven van de voorbereide aardappelen en schnitzel. Dat kan nog net kort voor het tijdstip dat de eetzaal open gaat voor de bezoekers. Het zijn rond de 30 daklozen die vandaag gebruik maken van de gratis warme maaltijd.

Waarom we hen bezoeken vraagt u zich af? Dat heeft te maken met onze actie in de weken voor kerst in december jl. We hebben deze organisatie toen financieel ondersteund in hun initiatief richting daklozen. En vanuit het transport in november 2025 zijn er handdoeken beschikbaar gesteld voor deze daklozen om te kunnen douchen. Een mooi initiatief van een organisatie die op een goede en verantwoorde wijze daklozen helpt!

Voordat we naar ons volgende adres gaan, halen we dozen met goederen en zakken met pootaardappelen op. Want het één, onze bezoeken en gesprekken, combineren we met het andere, het afgeven van de spullen uit het voorjaarstransport.

We rijden richting het oosten, naar de familie C. Het is schitterend weer, de zon schijnt volop en het is rond de 19 graden. De natuur van Roemenië is prachtig, vooral als we richting het oosten de heuvels in gaan. Onderweg naar de familie C. bezoeken we eerst een tweetal andere adressen die op de route liggen. Het gaat eerst om de familie P. in het plaatsje Borozel. Het is een familie met meerdere kinderen maar het zijn vooral de medische problemen van de moeder die aandacht vragen. We, waaronder ook onze contactpersoon Tavy, worden verrast met het bericht dat ze morgen, zaterdag de 14^e maart, een afspraak heeft met een tandarts in de stad Oradea. De afspraak betreft een behandeling die de nodige kosten met zich meebrengt. Kosten die ze niet kan betalen, waar ze onvoldoende financiële middelen voor heeft. En ja, verrast omdat we verwachten dat dergelijke kosten besproken worden met onze contactpersoon. Zodat hij kan meedenken over noodzaak, over financiële middelen etc. We kunnen niet op een dergelijke korte termijn in combinatie met het hoge bedrag dat genoemd wordt, direct schakelen. Ook onze mogelijkheden vanuit de stichting zijn beperkt. En buiten dat: vooraf met elkaar, via de contactpersoon, goed doorspreken van e.e.a. is gewoonweg nodig. Ons bezoek beëindigen we met een wat ontevreden gevoel. Ontevreden omdat we geen direct passend antwoord of oplossing hebben, ontevreden omdat we te kort voor een afspraak geconfronteerd worden met deze situatie. Hier zullen we later deze dagen met onze contactpersoon over moeten doorpraten. Want onze hulp kan alleen goed opgepakt en uitgevoerd worden als er vanuit de mensen die we in ons programma hebben opgenomen volledige transparantie is naar onze contactpersonen. Diezelfde transparantie zijn we naar jullie, onze sponsors, verplicht om te geven.

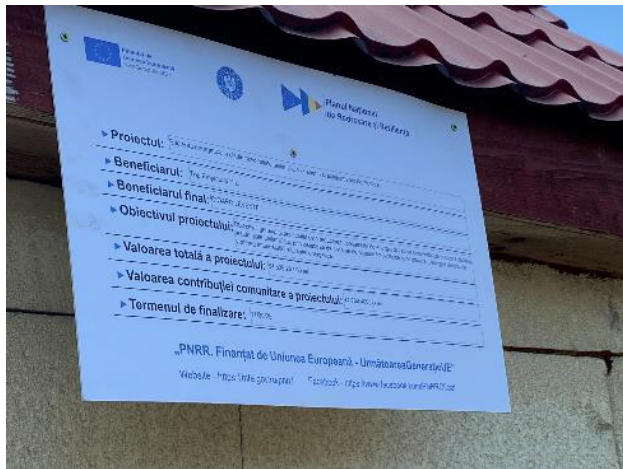
In hetzelfde plaatsje Borozel woont een familie die in het verleden via ons programma is geholpen. Zij worden al lange tijd niet meer maandelijks ondersteund maar ontvangen nog wel elk voorjaar een zak met pootaardappelen. Deze leveren we af en hebben even kort contact met hen.

We waren onderweg naar de familie C. Daar aangekomen zien we tot onze verrassing dat er zonnepanelen op het dak zijn geïnstalleerd. We gaven eerder in dit verslag al aan dat er een EU programma is, aangevuld met steun van de Roemeense overheid, voor arme mensen om zonnepanelen aan te schaffen en te laten installeren. De familie C. is actief benaderd vanuit de lokale overheid hiervoor. En zij hebben de installatie aan laten leggen. Dit blijkt ook uit een informatiebord dat voor dit project bij het huis, bij de panelen is aangebracht. Een volgens ons goede regeling voor arme mensen, juist in tijden dat de energielasten omhoog gaan. De installatie is overigens ook voorzien van een thuisbatterij voor opslag, zodat vanuit die

batterij in de avonduren/nacht gebruik kan worden gemaakt van de overdag opgewekte energie. We horen van de familie dat de vrouw nog steeds een baantje heeft bij het naastgelegen restaurant als schoonmaakster. Het betekent dat ze trouw is in het uitvoeren van haar werk en het zorgt voor een klein inkomen voor de familie.

Als we het bezoek beëindigen drinken we een cappuccino in dat naastgelegen restaurant. Met elkaar spreken we over de verschillen die we hebben aangetroffen, de verschillen tussen de familie P. en de familie C. Verschillen in houding, gedrag, openheid etc. Verschillen waar onze contactpersonen mee te dealen hebben, waar ze een oplossing voor proberen te vinden. Het helpt om met elkaar hierover te spreken, om zienswijzen op elkaar af te stemmen zodat we op een later tijdstip met elkaar de juiste besluiten kunnen nemen.

Het was de bedoeling om op de terugweg de fam. M. in het plaatsje Oserhei te bezoeken. Echter blijkt uit telefonisch contact met de vader van het gezin dat er niemand thuis is. De vader is aan het werk en de moeder is met de kinderen bij haar ouders. Dit bezoek moeten we dit jaar voorbij laten gaan.

Inmiddels zitten we wat tijd betreft al diep in de middag. We gaan eerst een hapje eten bij Tavy thuis. Zijn vrouw Ana heeft een warme maaltijd voorbereid. Na de maaltijd willen we nog twee bezoeken afleggen.

Eén daarvan betreft het appartement van R. Hij heeft met behulp van anderen een appartement in de stad Oradea kunnen bemachtigen. Belangrijk voor hem, want hij is één van de beide jongens die in het kindertehuis in Cenalos is opgegroeid. Beide jongens hebben inmiddels de volwassen leeftijd bereikt. Het hebben van een eigen plek is voor hen beiden belangrijk. Het appartement in de stad is een kleine, smalle studio. Het beschikt over een kleine badkamer met een douche en toilet, over een kamer met bedbank en in diezelfde kamer een kleine pantry/keuken. Het woord 'studentenkamer' is

misschien op zijn plaats. Maar voor R. een eigen plek, een eigen appartement. Het is gekocht en staat op zijn naam. En dat in de stad Oradea waar de prijzen van appartementen en huizen in de afgelopen jaren zijn gestegen. Zodanig dat er meerderen buiten de stad een plek proberen te vinden, zoals we gisteren hoorden bij ons bezoek aan de familie F. in het plaatsje Les. R. is overigens tijdens ons bezoek aan zijn appartement niet aanwezig, hij is in het weekend vaak in Cenalos, in het tehuis waar hij is opgegroeid en ook nog een kamer tot zijn beschikking heeft.

Voordat we ons laatste bezoek van vandaag afleggen halen we Ramona, 'onze' tolk op. Ze kon helaas vandaag overdag niet mee. Haar werk voor een Amerikaans bedrijf in de stad Oradea maakte dit helaas vandaag niet mogelijk. Samen met haar rijden we naar A.M. in het plaatsje Fughiu. A.M. verzorgt Ezra, een zwaar gehandicapte jongen, inmiddels 7 jaar oud. We horen van haar hoe het met Ezra is, welke progressie hij maakt bij het ouder worden en wat de verwachtingen zijn wat hij wel en niet kan. Ezra kan niet praten en is doof. Gehoorapparatuur is beschikbaar maar trekt hij uit zijn oor, wil hij niet hebben. We zien de connectie tussen beiden, de wijze waarop Ezra reageert op A.M. En we horen het plan van A.M. om Ezra te adopteren. En dat is een flinke stap verder dan het verzorgen dat ze nu doet. Een belangrijke beweegreden voor haar is dat zij bij adopteren zelfstandig keuzes kan maken over de toekomst van Ezra. Wel of niet opereren bijvoorbeeld. Daar waar ze nu afhankelijk is van medewerkers van de staat, kan ze bij adoptie onafhankelijk van derden keuzes maken voor Ezra. Het voelt voor haar aan als 'juiste moment' om nu deze stap te zetten. Overigens hebben we het ook over praktische zaken als merk, type en maten van luiers voor Ezra. Een niet onbelangrijk onderwerp gezien de kosten die hiermee gemoeid zijn. En ze vertelt over het eerste tandarts bezoek: het vinden van een tandarts voor kinderen als Ezra is niet eenvoudig, maar een eerste bezoek aan een goede tandarts heeft inmiddels plaatsgevonden. Ezra gaat na de zomer naar school, een eerste kennismaking tussen Ezra, school en leerkrachten heeft inmiddels plaatsgevonden zien we op een filmpje.

Het is al later op de avond als we terug zijn en opnieuw een warme maaltijd voorgeschoteld krijgen. We besluiten, gezien het tijdstip, om morgenavond met elkaar van gedachten te wisselen over de bezoeken van vandaag.

Dag 4 – 14 maart

Zaterdag, 9.00u ontbijt. Dat was de afspraak. Het heeft geen zin om eerder te starten, we kunnen niet op te vroege momenten ons melden bij families. Neemt niet weg dat het vandaag een drukke en lange dag gaat worden. Maar ergens wisten we dat al voordat we richting Roemenië vertrokken, het hoort er bij. Na het ontbijt gaan we naar het 'depot', naar de plek waar de goederen zijn opgeslagen om aansluitend naar het huis van onze tolk Ramona te rijden om haar op te halen. Zij zal ons vandaag de hele dag terzijde staan om de nodige gesprekken te vertalen. Ondanks dat onze contactpersoon Tavy door de jaren heen ook meer de Engelse taal machtig is, communiceert het toch beter via Ramona.

Ons eerste bezoek gaat vandaag naar mevrouw E.M. in de stad Oradea. Zij woont daar in een klein appartement met haar dochter. De ruimte kent één woon/slaapkamer, een keukentje, een badkamertje en kleine centrale hal naar die ruimten. We nemen plaats op een paar stoelen in het kleine keukentje. En bijna elk gesprek begint over de gezondheid, hoe het met hen gaat. Het levensverhaal van E.M. kent door de jaren heen de nodige zorgen. Zorgen over haar man (die inmiddels overleden is) en haar kinderen.

De kinderen zijn overigens allen volwassen personen. Eén van hen woont in een kleiner plaatsje buiten de stad Oradea. Naast een hartafwijking is de ziekte van Lyme bij hem vastgesteld. De dochter die bij haar in het appartement woont heeft depressies. Gelukkig wordt er vanuit het netwerk van onze contactpersoon Tavy, in de persoon van Lia, met regelmaat contact opgenomen met E.M. Lia ontvangt van haar met regelmaat lange en gedetailleerde berichten en zij reageert met al haar geduld daarop.

Daar waar mogelijk helpt Lia haar in hetgeen ze nodig heeft. Neemt niet weg dat er door de loop van tijd schulden zijn ontstaan. De kosten voor de eerste levensbehoeften zijn er naast de kosten voor medicijnen. Onze hulp en ondersteuning blijft nodig.

Ons tweede bezoek gaat naar M.B., ook in de stad Oradea. Velen van u zullen haar geschiedenis ongetwijfeld herkennen: 24 jaar geleden heeft ze een auto-ongeluk gehad en sindsdien ligt ze in bed en heeft ze 24/7 verzorging nodig. Haar geest is helder en ze is zich heel goed bewust van haar omgeving, van ontwikkelingen in de wereld etc. Haar grootste zorg is haar moeder waar dementie door de jaren heen steeds verder ontwikkelt. Tijdens ons bezoek is haar moeder in een gespecialiseerd ziekenhuis voor een periode van twee weken. Dat geeft M.B. voor nu meer rust en we merken dat ze ons bezoek bijzonder waardeert. Ze kan vrijuit praten over haar moeder en de belemmeringen die daarmee gepaard gaan in het dagelijks leven van haar ouders en de verzorging die zijzelf nodig heeft. Inmiddels is haar schoonzus met regelmaat aanwezig om haar te helpen, zo ook vandaag. Ze vertelt over de burens, die ze kan benaderen als snelle hulp noodzakelijk is. En weer over anderen, die helpen met eten koken. Een

netwerk van mensen om haar heen. Het contrast van verzorging van 24/7 hulpbehoevenden in Roemenië t.o.v. Nederland is groot. In Roemenië is het hebben van een netwerk van familie, vrienden en anderen noodzaak. Ons bezoek aan M.B. duurt relatief lang, mede ook omdat we haar vorig jaar niet hebben kunnen bezoeken. Het is goed dat we deze tijd ervoor genomen hebben is onze conclusie achteraf.

Nadat we in een koffie-gelegenheid een kop cappuccino hebben gedronken gaan we naar ons volgende bezoek buiten de stad Oradea. Bij de familie C. in het plaatsje Sarbi. Een familie met meerdere kinderen. En het is en blijft leuk om te zien hoe enthousiast deze kinderen elk jaar opnieuw reageren op ons bezoek. Even dollen, even ravotten, even een glimlach, even wat vertier geven is ook voor ons leuk om te doen en te zien. Want dat er ondersteuning vanuit de stichting nodig is horen we uit de verhalen van de ouders. De vader heeft geen vaste baan. In de regio waar zij wonen is geen bedrijf gevestigd waar hij zou kunnen werken. Zijn werk bestaat uit losse opdrachten in de buurt: opdrachten op het land, of voor klussen in en rondom een huis. Maar die opdrachten zijn er niet altijd. En zonder werk geen inkomen, en zonder inkomen geen.... vul het zelf maar in. We noteren wat nodig is, waar onze hulp uit kan bestaan. En buiten ons zicht, maar naar we later horen, heeft onze contactpersoon wat financiële middelen achtergelaten bij de vader van het gezin voor de komende week. En dat dit even buiten ons directe zicht gebeurt is prima, want we weten dat de transparantie er op ander moment wel is. Soms is het eenvoudigweg even handiger of beter of respectvoller naar de betreffende mensen toe om dit één op één tussen onze contactpersoon en de vader van een gezin te laten plaatsvinden. Belangrijk is dat er hulp gegeven wordt in de vorm die nodig is om in de eerste levensbehoeften te voorzien. Dat is immers de doelstelling van onze stichting.

Relatief dicht bij het plaatsje Sarbi ligt het plaatsje Cenalos. In deze plaats woont onder andere de familie B. De ouders hebben één dochter die geboren is met een lichamelijke afwijking. Een afwijking waardoor de 2,5 jaar oude dochter sinds de operatie kort na haar

geboorte een stoma heeft. Vorig jaar hebben we genoteerd dat een operatie aanstaande was en dat dit in de stad Timisoara mogelijk is. Echter die informatie blijkt nu niet geheel correct te zijn want de operatie moet nog plaatsvinden. Bewust is er een keuze gemaakt om te wachten tot de dochter rond de drie jaar oud is. Het betekent dat dit jaar een spannend jaar gaat worden voor de ouders. Wat dit allemaal voor hen gaat betekenen weten ze nog niet. Wat ze wel weten is dat voor een goede verzorging een goede badkamer nodig is. En die is in aanbouw. Ondanks dat de vader werk heeft, een inkomen, is onze hulp nodig. Dit blijkt mede uit de leefomstandigheden, de kamer en de keuken van het gezin.

In Cenalos bevindt zich ook het kindertehuis waar S. en R. zijn opgegroeid. Dat R. over een appartement in de stad beschikt hebben we al vermeld. En wat S. betreft: zijn huis is in aanbouw en inmiddels in een ver gevorderd stadium. Heel binnenkort wordt de warmtepomp aangesloten waardoor zijn nieuwe huis beschikt over warm water. Als dat gerealiseerd is, gaat S. zijn nieuwe huis in gebruik nemen. We worden rondgeleid en zien hoe netjes en mooi de ruimten zijn ingericht. De nodige spullen zijn via donaties verkregen. Overigens: S. was hard aan het werk rondom het huis op het moment dat we aankwamen. Hij pakt het nodige werk zelfstandig op en heeft het inzicht hiervoor. Voor zowel S. als R. zijn de ontwikkelingen passend bij hun leeftijd. Het vertrek uit het tehuis móét nu eenmaal een keer plaatsvinden.

Naast S. en R. groeien de 3 jongens T., D. en V. op in het tehuis. Hun leeftijden zijn inmiddels 18, 17 en 15 jaar oud. Naar school gaan, studie en voetballen zijn hun dagelijkse bezigheden. Veel vertellen doen ze als het onderwerp 'voetbal' ter sprake komt. Het hoort bij hun leeftijd zeg maar. Wat bewonderenswaardig is, is hun

plichtsbesef. Elke doordeweekse dag staan ze om 5.00u op om op tijd de bus te kunnen nemen naar de stad Oradea om daar naar school te gaan. Velen van die leeftijd zullen hen dat niet nadoen. Hun ontwikkeling zullen we blijven volgen de komende jaren. Voor hen zijn S. en R. een mooi voorbeeld om te volgen. We horen dan ook dat zij af en toe meehelpen bij S. zijn nieuwe huis.

Ons laatste bezoek gaat naar mevr. R.F. in de stad Oradea. We treffen haar aan in haar appartement samen met haar schoondochter en twee kleinkinderen. We horen bijna direct het mooie nieuws dat er mogelijk sprake is van een aanstaande levertransplantatie. Hiervoor moet ze binnenkort naar het ziekenhuis. Voor haar een hoopgevend houvast en we zien en horen dat het haar de nodige positieve energie geeft. Enig inkomen heeft ze nu door op verschillende adressen schoon te maken. Vandaag heeft ze i.p.v. een financiële vergoeding voor dit werk een vergoeding in de vorm van eten ontvangen. Dat eten staat op het fornuis warm te worden tijdens ons bezoek.

Het is rond 18.30 uur als we ‘thuis’ aanschuiven aan tafel en een warme maaltijd tot ons nemen. De dag sluiten we af door alle bezoeken één voor één met elkaar door te nemen, te evalueren. We bespreken ook de hoogte van onze maandelijkse bijdrage per gezin/familie. Al met al sluiten we rond 21.15/21.30 deze evaluatie af. Je zou kunnen zeggen dat hiermee ons bezoek aan Oradea m.b.t. de doelstellingen van de stichting zijn afgerond. Morgen is het zondag. Dan hopen we met de familie gezamenlijk de kerkdienst te bezoeken en vervolgens de dag in een ontspannen en informele sfeer door te brengen.

Dag 5 – 15 maart 2026

We sloten gisteren al af met de zin “*Dan hopen we met de familie gezamenlijk de kerkdienst te bezoeken en vervolgens de dag in een ontspannen en informele sfeer door te brengen.*” En dat is ook hoe dag vijf verlopen is. In de ochtend hebben we gezamenlijk de kerkdienst bezocht in de stad Oradea. Na de dienst komt iedereen samen bij het huis van Nelu en Lia Vinter. Beiden zijn goede vrienden van Tavy Pantis en zijn familie. Lia helpt Tavy in zijn werk naar de families die ondersteund worden en Nelu helpt bijvoorbeeld met het transport van Oradea naar Petrosani. Zo heeft hij maandag jl. (de 9^e maart) met zijn bus de zakken poot aardappelen en dozen met goederen van Oradea naar Petrosani gebracht.

Het samenkomen bij het huis van Nelu en Lia Vinter betekent ook dat iedereen daar van een heerlijke maaltijd kan genieten. Het is al met al een groot gezelschap omdat ook de dochter van Nelu en Lia met haar gezin aanschuift en idem onze tolk Ramona met haar gezin.

Het zal ergens halverwege de middag zijn als een deel van het gezelschap, waaronder wij, in de auto stapt om een wandeling te maken in de heuvels ten oosten van Oradea. De plek heeft de naam 'Huta Slavia'. Een omgeving met water, dieren en met een uitgezette wandelroute. Het is er druk, vele mensen die even de stad willen verlaten en even op een mooie plek willen ontspannen komen hier samen. Uiteraard speelt het mooie weer mee, de zon schijnt volop.

Ergens rond 20.30u zijn we weer terug bij het huis van Nelu en Lia en is het hele gezelschap weer compleet. De avond wordt afgesloten met een maaltijd, gesprekken met elkaar en een afscheid van degenen die we na vandaag niet meer zullen zien. Immers: morgenvroeg vertrekken we richting Petrosani, een stuk zuidelijker in Roemenië.

Dag 6 – 16 maart 2026

Om 8.00u staat het ontbijt klaar, de intentie is om 8.30u te vertrekken vanuit Oradea naar Petrosani. Een rit van 280 kilometer, waarvan slechts zo'n 20 kilometer via een snelweg. Het betekent dat de reistijd al snel zo'n 4,5 uur in beslag zal nemen.

Onderweg krijgen we een telefoontje van Eugen Stoica, onze contactpersoon in Petrosani. Hij stelt voor dat we niet direct doorrijden naar zijn huis, maar dat we in de plaats Hateg afspreken op de parkeerplaats van een grote Kaufland winkel. Het idee hierachter is dat we van daaruit gezamenlijk naar de familie N. gaan. Het scheelt het nodige heen-en-weer rijden. We zijn ruim op tijd op de afgesproken plek en na ongeveer een half uurtje wachten treffen we om 13.15 uur Eugen Stoica. Hij komt met zijn gele transportbus aanrijden. Een hartelijk weerzien volgt.

Achter de gele bus aanrijdend gaan we naar de familie N. Eén van de dochters komt ons tegemoet als we de auto's voor het hek aan de straatkant parkeren. We besluiten, gezien het mooie weer, om buiten te gaan zitten. De vader van het gezin, die in de buurt aan het werk is, komt op een scooter aanrijden en sluit ook aan. Naast de dochter die ons tegemoet kwam zijn er nog twee kinderen thuis. We informeren uiteraard hoe het met allen gaat en een goed

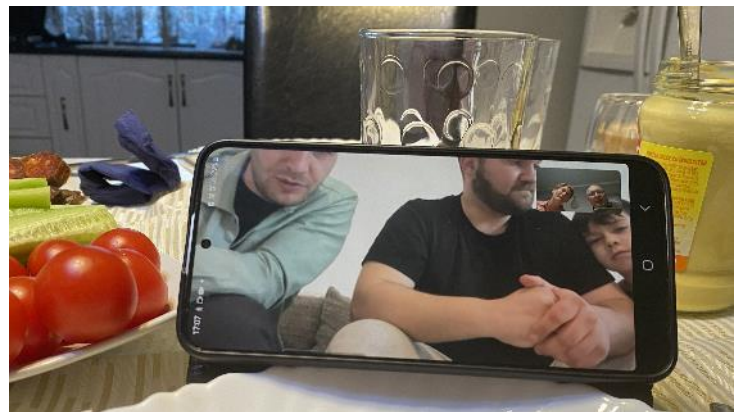

maar ook hartelijk gesprek volgt met ouders en de kinderen. Zo vertelt dochter Denisa dat ze in oktober gaat trouwen.

Na ons bezoek aan de familie N. rijden we door naar de familie D. Deze familie wordt niet ondersteund vanuit onze stichting, maar helpt bij het verbouwen van de pootaardappelen in deze regio. Niet overal is de grond in deze regio geschikt voor landbouw. De familie D. beschikt over geschikte grond en helpt al een flink aantal jaren om de meegebrachte pootaardappelen te verbouwen en in het najaar te oogsten. De opbrengst van de oogst gaat dan naar de diverse families toe. We krijgen bij de familie D. een maaltijd aangeboden. Het zal al vaker in reisverslagen gemeld zijn: de hartelijkheid van Roemenen, althans van degenen die wij ontmoeten, is groot. Het is bijna vanzelfsprekend dat je een maaltijd aangeboden krijgt.

En terwijl we bij de familie D. aan tafel zitten hebben we een 'online meeting' met de zoon van Eugen Stoica, Radu Stoica. Radu woont in Timisoara en heeft via zijn vader de hulp van onze stichting gevraagd voor een familie in Timisoara. Het gezin is inmiddels in ons programma opgenomen. Een fysiek bezoek aan dit gezin bleek helaas vanuit praktisch oogpunt niet mogelijk deze reis. Zowel de vader van het gezin als ook Radu kunnen ons pas na 16.00u ontvangen, en dat is voor ons te laat op de middag. Een online meeting waarbij Radu bij het gezin is, is een prima alternatief voor nu. Het blijkt dat Radu, die niet lang geleden met zijn gezin verhuisd naar een ander appartement, op zijn vorige woonadres kennis heeft gemaakt met deze familie. Beiden woonden in hetzelfde appartementencomplex. Deze familie heeft de nodige zorgen om hun oudste zoon van negen jaar oud. Toen hij ongeveer twee en een half jaar oud was heeft deze zoon een virus opgelopen. Ze weten niet waar en hoe, maar door dit virus heeft hij op die leeftijd drie maanden in coma gelegen. Met de nodige gevolgen: hij heeft epileptische aanvallen en zijn benen zijn niet recht gegroeid. Om hiermee om te gaan krijgt deze zoon de nodige therapieën. Dit heeft er inmiddels toe geleid dat hij, ondanks zijn handicap aan de benen, zelfstandig kan lopen. Het grote probleem voor dit gezin zijn de kosten die hiermee gemoeid zijn. In

Nederland worden kosten voor bijvoorbeeld dergelijke therapieën (grotendeels) vergoed vanuit de ziektekostenverzekering. In Roemenië werkt dat anders. Daar krijgt een gezin een vergoeding van de staat omdat iemand een handicap heeft, wat een vast bedrag is dat niet in verhouding staat tot de kosten die gemaakt worden. Er is geen verband tussen vergoeding en kosten. De vader van het gezin heeft een tweetal banen: één van vroeg in de ochtend tot in de middag en een tweede baan in de avonden. Onze online meeting, samen met Radu Stoica vindt plaats op het moment tussen beide banen in. Radu heeft via zijn vader de hulp van onze stichting gevraagd omdat hij samen met anderen het gezin ondersteunt; maar hetgeen zij kunnen doen is niet voldoende. Zo zijn er speciale aangepaste schoenen nodig voor de zoon, schoenen die per paar op € 1.200 uitkomen. En deze zijn nodig omdat het paar dat hij heeft te klein is geworden.

Als we zowel de online meeting als de maaltijd van de familie D. beëindigd hebben rijden we naar Petrosani. Opnieuw achter de gele bus van Eugen Stoica aan. Rond 19.30u arriveren we daar, waar we welkom worden geheten door zijn vrouw Lydia en ook door zijn dochter Elisa, zijn schoonzoon Daniel en hun kinderen.

Het programma voor de volgende dag is een niet onbelangrijk onderwerp van gesprek deze avond. We besluiten dat we een tweetal families willen bezoeken morgen. De familie G. en de familie C. Daarmee besluiten we ook om de familie I. niet te bezoeken. Dit heeft te maken met de lange afstanden tussen deze drie families, de benodigde tijd voor de bezoeken, maar ook het gegeven dat we de avond willen gebruiken om het e.e.a. goed met elkaar door te kunnen nemen over onze hulpverlening.

Dag 7 – 17 maart

Vandaag bezoeken we een tweetal families en we weten dat ons dit de gehele dag gaat kosten. De afstand naar hen is ver. In de regio rondom Petrosani wonen de families die we ondersteunen verder weg dan in de regio Oradea.

We ontbijten om 8.30u en rond 9.30u vertrekken we. Uiteraard met de gele bus van pastor Stoica. We weten niet beter dan dat hij deze gele bus gebruikt. Het blijkt dat hij sinds 2006 gebruik maakt van deze bus (een T4 voor de kenners) die inmiddels 23 jaar oud is en meer dan 600.000km heeft gereden met dezelfde motor. Met deze bus worden al die jaren de goederen en pootaardappelen naar de families gebracht en worden vele bezoeken afgelegd. Zo ook vandaag.

Maar eerst gaan we langs de plaatselijke Penny supermarkt in Petrosani. We willen boodschappen meenemen voor de familie G. in het plaatsje Stroesti. Op dag twee schreven we dat de prijzen voor levensonderhoud zo'n 10% tot 15% lager liggen dan in Nederland. Dit blijkt niet uit de prijzen in de supermarkt in Petrosani. We zien hier dat het prijsniveau hetzelfde is en voor wasmiddelen bijvoorbeeld zelfs hoger is. Daar schrikken we best van, wetende dat het niet in enige verhouding staat tot het inkomen van de

mensen in Roemenië. Of er daadwerkelijk een prijsverschil is in de supermarkten in het westen nabij Oradea en in het zuiden nabij Petrosani hebben we niet verder onderzocht. Maar ergens kunnen we ons er wel iets bij voorstellen gezien de bereikbaarheid van beide regio's.

Nadat we ongeveer twee uur gereden hebben komen we aan bij de familie G. We worden hartelijk ontvangen. We krijgen te zien wat er veranderd is rondom en aan het huisje. En hoe kan het ook anders: er staat een maaltijd voor ons klaar. Ze vertellen ons dat het stukje vlees op ons bord afkomstig is van één van hun koeien. Ons bezoek wordt bijzonder gewaardeerd. Het geeft hun de mogelijkheid om hun dagelijkse zorgen met iemand te delen. Positief nieuws is dat hun zoon, die vorig jaar een ernstig auto ongeluk gehad heeft inmiddels weer aan het werk is. Het is aangepast werk bij dezelfde werkgever zodat zijn fysieke inspanning laag kan blijven. Fijn om te horen dat een werkgever begrip heeft en verantwoordelijkheid toont. We horen van een andere zoon dat hij een vrije plaats op de universiteit in Oradea heeft gekregen en inmiddels in het tweede jaar van zijn rechtenstudie zit. De achtergrond van een student speelt niet mee in het verdelen van dergelijke vrije plaatsen, de studieresultaten wel. Ook de andere kinderen komen ter sprake: twee dochters wonen en werken al meerdere jaren in Londen en komen af en toe tijdens vakanties naar huis. Er zijn ook zorgen. Zorgen of de bijdrage van de overheid wel blijft als vader later dit jaar opnieuw een medische keuring krijgt. En wat is moeder blij met de boodschappen die we gehaald hebben, vooral de flessen wasmiddel worden met grote blijdschap ontvangen. We kunnen ons voorstellen dat dit voor hen als grote luxe wordt ervaren gezien de eerder genoemde prijzen in de supermarkt. Voor hen niet te betalen. De middag is al wat verder gevorderd als we weer in de gele bus stappen en naar ons tweede bezoek gaan.

Dat tweede bezoek is aan de familie C. in de plaats Targu Jiu. Een wat grotere plaats in deze regio waar de familie aan de rand van de stad woont. Het huis ziet er bijzonder uit omdat er deels zelf is aangebouwd. En duidelijk is dat dit niet door een professional gedaan is, de constructie is bijzonder op zijn zachts gezegd. In het afgelopen jaar is er een baby geboren die inmiddels negen maand oud is. Een jongetje, Darius. Het lukt eenvoudig om plezier te maken met de andere kinderen van dit gezin. Het komt op ons over dat ze gelukkig zijn met hetgeen ze hebben en kunnen doen. Wel zijn er zorgen over hun zoon Andrej. Hij is elf jaar oud, maar zijn groei blijft ver achter. Hij krijgt pas sinds drie maanden een hormoonbehandeling. Op de vraag 'waarom nu pas?' is het antwoord dat de medische kennis in de staatsziekenhuizen significant lager ligt in vergelijking met Nederland.

Het zal ergens rond 16.30u zijn als we uit Targu Jiu weggrijden, terug naar Petrosani. Daar aangekomen zit onze dag er nog niet op. We nemen onze bezoeken één voor één door. En er wordt gebeld met de familie C. in het plaatsje Brodina. Dit ligt in het noorden van Roemenië. Voor de vrouw van dit gezin is met het transport een professionele kappersschaar meegekomen. Het idee hierachter is dat ze mogelijk hiermee wat geld kan verdienen. Het is belangrijk voor haar om te weten dat het een professionele kappersschaar is zodat deze niet per abuis voor andere doeleinden wordt gebruikt. Op het bericht dat dit meekomt wordt enthousiast gereageerd. Het geeft hun de mogelijkheid om aan anderen kappersdiensten te verlenen in ruil voor iets anders. Het is ruilhandel, een andere manier van rondkomen. Maar volgens ons is het om het even, of er nu geldelijke middelen tegenover staan of andere middelen. Het geeft hun wat ruimte in hun dagelijkse mogelijkheden. Want die ruimte is nodig. Het blijkt dat hun vriezer defect is en idem een stofzuiger. De vriezer kan niet meer gerepareerd worden, dat hebben ze inmiddels te horen gekregen. Een andere zal nodig zijn.

Dag 8 en 9 – 17 en 18 maart

Deze beide dagen rijden we terug naar Nederland. Vanuit Petrosani is het rond de 1.800 kilometer rijden. Daar hebben we dan ook twee dagen voor nodig. Doel van dag één is om het midden van Oostenrijk te bereiken. Dat is 900km van Petrosani en daarmee op de helft van onze terugreis. We vinden een hotel in een klein plaatsje ter hoogte van Amstetten.

Onze terugreis gaat voorspoedig, het is mooi weer en het is niet druk op de weg. Op donderdag 18 maart zijn we rond 18.30u weer thuis.

“Weer thuis”: maar daarmee eindigt het niet. Het werk voor de stichting gaat door. We gaan onze ervaringen verwerken, acties uitzetten en we blijven contact houden met onze contactpersonen in Roemenië. Zo ontvangen we op donderdagavond (dus kort na onze thuiskomst) nieuwe foto's die zijn toegestuurd door één van onze contactpersonen. De foto's gaan over een bejaarde dame, 78 jaar oud, alleenwonend op het platteland. Door onze contactpersoon is met financiële middelen van de stichting eten gekocht en gebracht.

Wilt u graag iets doen na het lezen van bovenstaande?

Dan zijn er de volgende mogelijkheden:

- In ons verslag leest u bij dag 3 over ons bezoek aan een organisatie voor dak- en thuislozen. Zij kunnen handdoeken voor het aanbieden van een douche aan deze dak- en thuislozen altijd goed gebruiken. Helpt u mee om het mogelijk te maken dat we handdoeken met ons najaarstransport in november 2026 kunnen meegeven? Voor meer info: d.pas@helpoosteuropa.nl
- Op dag 3 leest u over Ezra, een gehandicapte jongen. Incontinentiemateriaal voor Ezra is altijd welkom. “Depend Anatomic Normal” die in een verpakking van 16 stuks is te verkrijgen is erg geschikt voor hem. Deze zijn o.a. via internet te bestellen: <https://www.depend.nl/incontinentiemateriaal-assortiment/producten-voor-mannen/depend-anatomic-normal/>
Als meerderen die dit verslag lezen één of meerdere van deze pakken aanschaffen en beschikbaar maken voor ons najaarstransport dan helpt dat Ezra enorm. Voor meer info: d.pas@helpoosteuropa.nl

PS

Dit jaar hebben we voor het eerst [de app Polarsteps gebruikt om onze ervaringen](#) te delen. Als u op de link klikt wordt u hier naar toe doorgeleid en krijgt u een idee waar we in Roemenië geweest zijn en in welke regio's de families wonen.

Wilt u meer informatie over onze stichting? Of wilt u meedoen in onze sponsoring? Neem dan contact met ons op via d.pas@helpoosteuropa.nl